

Det kongelige danske geografiske Selskab.

I det andet Møde 1909—10 holdt Lieutenant *E. H. Shackleton* Foredrag om sin Ekspedition til Sydpolarlandene i 1907—1909. Lysbilleder og levende Billeder.

I det tredje Møde 1909—10 holdt Forfatter *Holger Rosenberg* Foredrag om sin Rejse igennem Bagindiens Djungel og Syd-Kinas Bjerglande. Lysbilleder og levende Billeder.

Det festlige Møde for Lieutenant E. H. Shackleton den 9. Oktober 1909.

Med stor Imødekommenhed havde Lieut. *Ernest H. Shackleton* efterkommet Bestyrelsens Henvendelse til ham om at holde Foredrag i Selskabet om sin Rejse i Sydpolarlandene i 1907—09.

Mødet afholdtes den 9. Oktober Kl. 8 i Odd-Fellowpalæets store Sal, der var fyldt til sidste Plads og overværedes af *Deres Majestæter Kongen og Dronningen, Kejserinde Dagmar, Dronning Alexandra, Deres kongelige Højheder Kronprinsen og Kronprinsessen, Prinsesse Marie og Prinsesse Georg, Prins og Prinsesse Harald, Prins Gustav og Prinsesserne Thyra og Dagmar.*

Tilstede var desuden Hs. Excellence Kultusministeren, Englands, Spaniens og Italiens Gesandter, Formanden for Carlsbergfondets Direktion og Mrs. Shackleton.

Selskabets Præsident *Hs. kgl. Højhed Kronprinsen* aabnede Mødet med følgende Ord:

Your Majesties!
Ladies and Gentlemen!
Mr. Shackleton!

On behalf of the Royal Danish Geographical Society I express our best thanks to you for honouring our society with a lecture, the first held outside your own country. Your deed with the »Nimrod« 1907—09 has been greatly esteemed, as you succeeded to fix the place of the magnetic south pole, to chart the tract round Erebus, the

most southern known volcano, and were able to reach forward to a distance of 97 miles from the geographical south pole, struggling through storms and climatic difficulties.

To give you a proof of our great esteem of your deed I ask you on behalf of our society to accept our golden medal.

Under livligt Bifald besteg Mr. Shackleton Talerstolen og bragte Selskabet sin varme Tak for den Ære, det havde vist ham, hvorefter han gik over til at skildre sin Rejse, der illustreredes af en Mængde fortrinlige Lysbilleder og levende Billeder.

Det interessante Foredrag lønnes af Tilhørerne med længe vedholdende Bifaldsklap. Af Foredraget gengives her følgende Uddrag, der er nedskrevet af Foredragsholderen:

»Nimrod« forlod England den 6. August 1907, efter at Deres Majestæter Kongen og Dronningen havde besøgt Skibet, og Dronningen overgivet til mig en »Union Jack«, der skulde føres saa langt mod Syd som muligt. Vi forlod Ny Zeeland den 1. Januar 1908 og fik straks daarligt Vejr. »Nimrod« blev bugseret af en Damper »Koonya« for derved at spare Kul. Efter næsten fjorten Dage, i hvilke Vinden blæste med en Orkans Styrke, kom vi ind i Ross-Havets roligere Vande, og her mødte vi Pakisen. Da vi naaede den antarktiske

Cirkel, vendte »Koonya« tilbage. Pakisen dannes paa Havets Overflade om Vinteren, bryder op og driver nordpaa om Sommeren. I Løbet af faa Dage naaede vi den store Isbarriere, en Mur af Is over 400 Miles lang, opdaget af Sir James Ross i 1842. Vi forsøgte at naa Kong Edward den VII Land ved den østlige Ende af Barrieren, men blev standsede af svær Is. Vi gik derfor mod Vest og indrettede Vinterkvarter ved Cape Royds i Mc. Murdo Sound. Her mødte der os meget store Vanskeligheder ved Landsætningen af Forraad og Udrustning, thi Isen brød op, og stærke Snestorme rasede fra Syd. En af disse Snestorme begravede vore Forraad i frossen Havsprøjt, hvis Tykkelse paa sine Steder var fem Fod.

Den 22. Februar 1908 gik »Nimrod« nordpaa og efterlod 15 Medlemmer af Landgangspartiet i den antarktiske Nat. Vinterkvarteret blev etableret ved Foden af Mount Erebus, og den 5. Marts sendte jeg et Parti paa seks Mand ud for at bestige denne aktive Vulkan, der er

13350 Fod høj. Partiet overfaldtes af stærke Snestorme med lave Temperaturer, og en Mand fik Frost i Fødderne og vilde muligvis miste en Taa. Den 10. Marts stod fem af disse Mænd paa Toppen af Bjærget og saa ned i Krateret, der var 800 Fod dybt og en halv Mile bred. De kom alle velbeholdne tilbage til Vinterkvarteret.

I Mellemtiden udførtes videnskabelige Undersøgelser af alle Arter. Meteorologiske Observationer blev tagne Dag og Nat, og Medlemmerne af den videnskabelige Stab var stadig i Aktivitet for at

gøre nye Opdagelser. Biologen gjorde den meget vigtige Opdagelse, at der levede mikroskopiske Dyr i de frosne Søer nær Cape Royds, disse Dyr var i Stand til at udholde en Temperatur paa $\div 40^{\circ}$ Fahrenheit, og døde ikke ved at overflyttes til en Temperatur af 200° Fahr. De kunde fryses, tões, varmes og fryses igen i Uger uden at lide Skade deraf. Dette var saa meget mere mærkeligt, som de var vel udviklede Organismer, hvoraf nogle fødte levende Unger, skønt lignende Typer ikke gør det i mindre strængt Klima. Nogle af disse Rotiferer blev bragt til London af Ekspd. og har levet her i en Temperatur af $\div 81^{\circ}$ C. i god Carbon Dioxyd.

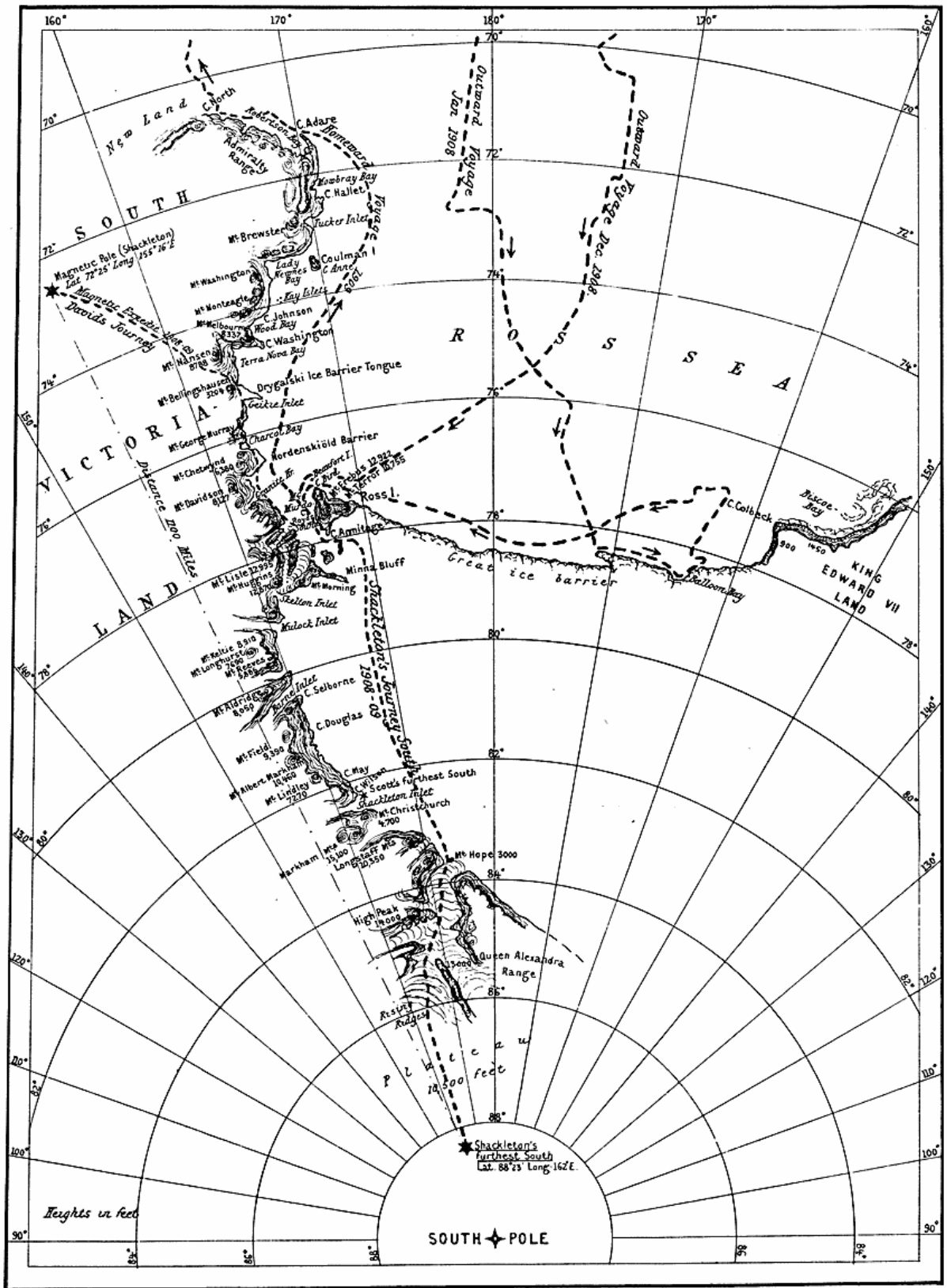
Solen forsvandt den 22. April, og Ekspd. saa den ikke igen før den 22. August. I denne Mørkeperiode, der oplivedes af Maaenen og det glimrende Skue, som Aurora Borealis frembød, blev det regelmæssige Rutinearbejde udført. Ti Ponyer havde »Nimrod« ført med til Brug ved Slædekørsel; heraf døde seks af forskellige Aarsager, og de fire,

der var tilbage, blev omhyggelig indøvede og plejede. Videnskabsmændene var i Stand til at udføre deres Arbejde, og regelmæssige Observationer af Isformer, Tidevand, Strøm, Magnetisme, meteorologiske Forhold, Snefald o. s. v. blev udførte.

Om Foraaret foretog vi Slædeture og gjorde en Ekskursion til Barrieren før Solens Tilbagevenden i en Temperatur af 57° under Nul Fahr. Den 23. Oktober brød Wild, Adams og jeg op fra Vinterkvarteret og gik mod Syd med fire Ponyer, fire Slæder og Proviant for 91 Dage. Vi gik over

ERNEST H. SHACKLETON

Barrieren, efterlod Depoter langs frem og dræbte Ponyerne en efter en, eftersom de var udmattede til. Deres Kød blev brugt til Føde. Den 26. November passerede vi den forudgaaende sydligste Rekord, og den 4. December besteg vi en stor Gletsjer. Nye Bjerge, opdagede af os, laa tværs paa vor Vej, og Gletsjeren syntes at hyde den eneste fremkommelige Vej til Polen. Vi havde reduceret Rationerne for at faa dem til at strække længst muligt, og vi fik fra den 15. November til

Temperatur var under det normale. Vi plantede Dronningens Flag, tog et Fotografi, og vendte atter tilbage mod Nord. Snesletten strakte sig frem foran os til den sydlige Horisont. Hjulpne af stærk Blæst hastede vi tilbage, og den 27. Januar naaede vi Foden af Gletsjeren, hvor vi havde efterladt et Depot, efter at have været 32 Timer uden Føde. Vi gik derpaa mod Nord over Barrieren, og her blev to angrebne af Dysenteri, der skyldtes Nydelsen af Kødet af en Pony, som var dræbt

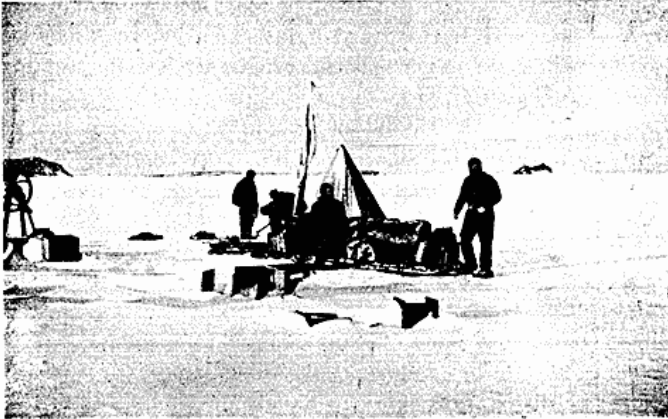
Vol. II. The Heart of the Antarctic.

PINGVINER.
En af dem fælder.

den 23. Februar kun et mættende Maaltid. Vi mistede vor sidste Pony i en Sprække den 7. December, og vedblev nu med at trække to Slæder selv op ad Gletsjeren. Rejsen her var meget vanskelig, ofte gik det over glat blaa Is oversaaet med Sprækker. Vi klatrede stadig videre og naaede snart en betydelig Højde. Den 24. December var vi paa et Polarplateau af 8000 Fod over Havet, med alle Bjærgkæderne bag os, og en jævnt opadgaaende Sneslette foran os mod Syd. Blæst og Snestorme hindrede vor Fremmarche, og Temperaturen var, trods Midsommertiden, ofte nede paa 30° under 0 Fahr. Den 9. Januar 1909 naaede vi 88° 23' sydlig Bredde. Vi kunde nu ikke gaa længere, thi vor Proviant var næsten udtømt, og vore Kræfter var gaaet stærkt nedad, ligesom vor

to Maaneder forud. Vi kunde dog marchere videre indtil 33 Miles fra Vinterkvarteret den 28. Februar Marshall var da saa syg, at jeg maatte efterlade ham med Adams, medens jeg selv sammen med Wild hastede afsted til Skibet. Herfra gik jeg atter tilbage med et Hjælpeparti og bragte de to Mænd tilbage. Vi var nu alle velbeholdne om Bord paa »Nimrod«, der om Sommeren var kommet igen hertil den 4. Marts 1909. Vi havde marcheret 1725 Miles i 126 Dage, havde naaet et Punkt, der laa 97 geogr. Miles fra Sydpolen, og havde opdaget over 100 nye Bjerge, der i Højde gik fra 5000—14500 Fod. Et vigtigt Fænomen paa Rejsen var Opdagelsen af Kul og fossilt Træ paa en Bredde af 85° Syd.

Imidlertid havde Nordpartiet, der bestod af

Vol. I. The Heart of the Antarctic.

Hjælpepartiet paa Gletsjertungen.

Professor David, Douglas Mawson og Dr. Mackay naaet den magnetiske Sydpol. De forlod Vinterkvarteret den 6. Oktober 1908 og gik 1260 Miles i 122 Dage. De rejste langs Kysten af Victorialand fra Mc Murdo Sound til Drygalski-Barrieren og triangulerede Kystlinjen imellem disse to Punkter, hvorved de nuværende Kort blev betydelig forbedrede. De gik derefter ind i Landet, og efter at have haft betydelige Vanskeligheder ved at bestige Victorialand-Plateauet plantede de »Union Jack« paa den magnetiske Sydpol paa $72^{\circ} 25'$ Bredde og $155^{\circ} 16'$ østl. Lgd. Partiet rejste tilbage til Kysten i forcerede Marcher, idet Provianten var knap og Aarstiden fremrykket. De naaede til Drygalski-Barrieren den 1. Februar, fandt at Havisen var brudt op, og at de stod overfor aabent Vand. Stillingen var alvorlig; thi de kunde næppe haabe at rejse over Land til Vinterkvarteret, men den følgende Morgen blev de heldigvis set og taget op af »Nimrod«, der vendte tilbage til Mc. Murdo Sound efter en forgæves Søgen efter Kysten.

Et tredje Parti, der bestod af Armytage, Brocklehurst og Priestley, havde gjort en Rejse ind i de vestlige Bjerge, hesteget Ferrar Gletsjeren og gjort vigtige geologiske Undersøgelser.

Da alle Medlemmerne af Ekspd. var om Bord paa »Nimrod« den 4. Marts 1909, gik Skibet nord paa, og jeg gjorde et Forsøg paa at komme vestefter ad Cape North i den Hensigt at kortlægge Kysten i denne Retning. Aarstiden var meget fremrykket

og Isen begyndte at dannes paa Havet, saa at »Nimrod« stod i Fare for at blive fanget i Pakisen. Vi naaede dog til et Punkt længere mod Vest end nogen før er naaet, og den 6. Marts saa vi ud over Cape North 40 Miles ny Kyst, der først drejede mod Syd og derefter mod Vest og bestod af høje Bjerge. »Nimrod« gik derefter direkte til Ny Zeeland.

Sæler og Pingviner er sammen med faa Søfugle de eneste levende Skabninger, der findes paa det antarktiske Kontinent, naar man ikke medregner det mikroskopiske Liv, som allerede er omtalt.

Hovedresultaterne af Ekspd. var følgende:

1. Vi naaede til en Position 97 Miles fra den geografiske Sydpol.
 2. Opdagelsen af nye Bjærgkæder i Kонтinuation af Victorialand.
 3. Første Ophold paa den magnetiske Sydpol.
 4. Bestigningen af Mount Erebus.
 5. Opdagelsen af Kul og fossilt Træ paa det antarktiske Kontinent, der viste, at Landet tidligere maa have haft et mildere Klima.
 6. Opdagelsen af mikroskopiske Former af Dyreliv i frosne Søer med meget lav Temperatur.
 7. Opdagelsen af Hævninger af Strandbredden og andre Beviser for en ung Hævning i Mc. Murdo Sound.
 8. Opdagelsen af 45 Miles ny Kystlinje.
 9. Opdagelsen af nye Fakta med Hensyn til den store Isharrieres Historie og Dannelse.
- Ekspeditionens videnskabelige Resultater vil

Vol. I. The Heart of the Antarctic.

Ude for at bringe Erebus-Slædepartiet hjem.

blive udgivne i over 40 særlige Afsnit. Til Danmark vil blive sendt en Samling af antarktiske Fjæld- og Jordprøver samt nogle Dyre- og Fuglearter.

Præsidenten rettede efter Foredragets Slutning følgende Tak til Foredragsholderen:

On behalf of our Society I thank you for your interesting lecture which by the excellent pictures has given us a good idea of antarctic nature. We congratulate you to the great scientific gain you have obtained as a result of a well arranged plan executed with energy and hardiness.

Ved den efter Mødet foranstaltede festlige Sammenkomst for Mr. og Mrs. Shackleton i Hotel Phønix, ved hvilken Selskabets Sekretær, Professor O. Olufsen dirigerede, bragte 1. Vicepræsident Lensgreve F. Raben-Levetzau Mr. Shackleton paa engelsk en Tak, fordi han var kommen og sluttede med at udbringe en Skaal for Danmarks og

Englands Konger, hvorefter 2. Vicepræsident Kommandør A. Hovgaard holdt Talen for Mr. Shackleton og betonedede heri særligt, at den Rekord for Slæderejser, som her var præsteret baade med Hensyn til Tid og Vejlængde var saa meget mere beundringsværdig, som Sh. ikke som Cook og Peary havde kunnet drage Fordel af Indfødtes Assistance, ej heller som Nansen og Sverdrup havde kunnet leve af sin Jagt. Sh. havde været henvist til den gamle særlig paa engelske Ekspeditioner saa udviklede Rejsemetode, som han havde forbedret bl. a. ved at benytte Ponyer.

Herfor takkede Mr. Shackleton i hjærtelige Ord og udbragte en Skaal for Danmark og Det kgl. danske geogr. Selskab. Endvidere talte Statsgeolog, Dr. phil. V. Madsen dels paa dansk og dels paa engelsk for Mrs. Shackleton. Den smukke og livlige Sammenkomst sluttede først sent.

Spredte Træk fra botaniske Rejser i Karpaterne.

Af

Adjunkt Jonathan Lange.

(Fortsættes).

I nogle af de forløbne Sommere har jeg haft Lejlighed til at foretage botaniske Udflugter i Karpaterne, hvorved jeg tillige aflagde korte Besøg i Naboegne. Af hvad jeg har set paa disse Rejser, skal jeg fremdrage et og andet, der muligvis kan interessere dette Tidsskrifts Læsere.

Bjærggruppen Høje Tatra, som ligger mod N. V. i Karpaterne og er den højeste Del af Bjærgkæden, har en Længdeudstrækning af henved 20 km., stryger omtrent i V.—Ø. og danner til Dels Grænse mellem Ungarn og Galizien; dens Sydside falder ned mod smaathølgede Højsletter, blandt hvilke jeg vil nævne Zips, hvorfra man i klart Vejr ser den skarpt begrænsede Kæde hæve sig. Tatra er for neden dækket af mørkegrønne Skove, højere oppe er Farven lysegrøn, og øverst knejser de graablanke Tinder med Snestriber for oven. Østligst i Tatra ser man Béla-Kalkalperne, der ligner det øvrige Tatra noget, men har blidere Former og er lysere, idet Bjærgarten er en hvidlig Kalksten; Béla-Kalkalperne bærer en rig og ejen-

dommelig Flora, og Vegetationen er i Hovedtrækene som paa Nabohjærgene mod V. Prægtigst ses Tatra fra et Sted nær ved Csorba Jærnbane-station, nemlig fra Slettens højeste Egn med Vandskellet mellem Sortehav og Østersø (Floderne Waag og Poprad, Bifloder til Donau og Weichsel). Bjærglandet er ubeboet, men om Sommeren drives Kvæget derop og vogtes af polske Hyrder. Paa den Aarstid rører Turistlivet sig ogsaa.

Høje Tatra bestaar mest af Granit. Bjærgkædens højeste Spids, Gerlsdorferspitze, naar omtrent 2700 m. Højde. Ikke blot Tinderne men ogsaa de lavere Strøg, ja endog de omgivende Højsletter, er kolde, idet f. Eks. Zipsersletten ligger ca. 700 m. o. H. Javorina, som ligger ved den nordlige Fod af Tatra 1000 m. o. H., har for Januar \div 6° Celsius, Juli 14°, Aarsgennemsnit er 3°. — Nedslaget er rigeligt, især paa Nordsiden og i Højderne; hvor der i Tatrakæden er foretaget fortsatte Maalinger, har den aarlige Gennemsnitsregnmængde vist sig at ligge mellem 550 og 1100